

Όνοματεπώνυμο: .....

Μάθημα: .....

Υλη: .....

Επιμέλεια διαγωνίσματος: .....

Αξιολόγηση : .....

ΑΡΧΑΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, Πολιτεία, 519c-520a

ΣΩ: Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπουν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

ΓΛ: Τὸ ποῖον δὴ;

ΣΩ: Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

ΓΛ: Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

ΣΩ: Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ωφελίας ἣν ἂν ἕκαστοι το κοινόν δυνατοὶ ὥσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ι. α. Ποιο εἶναι τὸ χρέος τῶν «οἰκιστῶν» κατὰ τὸν Σωκράτη καὶ ποια ἐνστάση προβάλλει ὁ Γλαύκων;

β. Να χαρακτηρίσετε καθεμιά ἀπὸ τῆς παρακάτω προτάσεις ὡς «σωστή» ἢ λανθασμένη:

1) Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν: Ὁ Σωκράτης επικρίνει τὴν στάση τῶν φιλοσόφων τῆς ἐποχῆς του νὰ ἀσχολοῦνται ἀποκλειστικὰ μὲ τῆς φιλοσοφικῆς τοὺς ἀναζητήσεις.

2) νόμω οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλη τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι: Στὴν ιδεώδη πολιτεία τοῦ Πλάτωνα ὁ νόμος ἐπιβάλλει τὴ συμμετοχὴ ὅλων τῶν πολιτῶν στα κοινά.

Μονάδες 10

ii.1. Ποιες εἶναι οἱ «βέλτιστες φύσεις» καὶ ποιο ρόλο προδιαγράφει γιὰ αὐτὲς ὁ Σωκράτης στὴν ἰδανικὴ πολιτεία;

Μονάδες 10

2. «συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκη»: Σε ποια σημαντικὴ λειτουργία ἀναφέρεται ὁ φιλόσοφος καὶ με ποιοὺς τρόπους υποστηρίζει ὅτι μπορεῖ αὐτὴ νὰ ἐπιτευχθεῖ; Νὰ ἀποτιμῆσετε τοὺς συγκεκριμένους τρόπους στὸ σύγχρονο πολιτικὸ πλαίσιο.

Μονάδες 10

iii. Χαρακτηρίστε καθεμίᾳ ἀπὸ τὶς φράσεις «σωστή» ἢ «λανθασμένη».

1. Γιὰ τὸν Πλάτωνα τὰ μαθηματικὰ ἀποτελοῦν βασικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν σπουδὴ τῆς διαλεκτικῆς.
2. Οἱ φύλακες εἶναι προορισμένοι ἀπὸ τὴ στιγμή πού γεννιοῦνται νὰ προστατεύουν τὴν πόλη.
3. Στὴν πλατωνικὴ πολιτεία ὑπάρχει κοινωνικὴ κινητικότητα.
4. Οἱ φύλακες-παντελεῖς ἐκλέγονται με ψηφοφορία ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν φυλάκων.
5. Στὸ τέλος τῆς εκπαιδευτικῆς πορείας κύριο μάθημα εἶναι ἡ διαλεκτικὴ (φιλοσοφία).

Μονάδες 10

iv. οφθαλμός, διάδημα, προφήτης, διένεξη, συνετός, ντροπή: Νὰ βρεῖτε στὸ κείμενο λέξεις ἐτυμολογικὰ συγγενεῖς με τὶς προηγούμενες λέξεις.

καὶ γιὰ καθεμίᾳ ἀπὸ τὶς ἀκόλουθες λέξεις: δεσμώτας, ἐπελάθου, νὰ γράψετε μίᾳ περίοδο λόγου στα Νέα Ἑλληνικά, χρησιμοποιώντας ομόρριζό τῆς σε οποιαδήποτε μορφή.

Μονάδες 10

v. Ἀφοῦ μελετήσετε τὸ παράλληλο κείμενο ἀπὸ τὰ Πολιτικά τοῦ Ἀριστοτέλη νὰ ἀναφερθεῖτε στὴν ἔννοια τῆς υψίστης ἀρχῆς καὶ στὸν τρόπο με τὸν ὁποῖο ἀντιλαμβάνονται τὸν ρόλο τῆς

στην πολιτειακή οργάνωση ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης (Φιλοσοφικός Λόγος Ενός.17 Γ7, 1-3/5).

Ύστερα από όσα είπαμε δίνοντας όλες τις απαραίτητες εξηγήσεις για τα θέματα που μας απασχόλησαν, σειρά στη διερεύνησή μας έχει τώρα το θέμα των πολιτευμάτων, να δούμε πόσα είναι και ποια η φύση του καθενός τους. Και πρώτα, βέβαια, τα ορθά· γιατί οι παρεκκλίσεις και οι διαστρεβλώσεις θα γίνουν φανερές μόλις θα έχουν καθοριστεί τα ορθά πολιτεύματα. Επειδή όταν λέμε «πολίτευμα» εννοούμε «αρχή, το σώμα δηλαδή που ασκεί τη διακυβέρνηση στην πόλη», και η «κυβέρνηση» είναι η ύψιστη αρχή στις πόλεις, αναγκαστικά η ύψιστη αρχή θα είναι ή ένα μόνο άτομο ή λίγα άτομα ή το σύνολο των πολιτών. Όταν λοιπόν ο ένας ή οι λίγοι ή το πλήθος ολόκληρο ασκούν την εξουσία για την εξυπηρέτηση του κοινού συμφέροντος, αυτά τα πολιτεύματα δεν μπορεί παρά να είναι ορθά· όταν, αντίθετα, η εξουσία ασκείται για την εξυπηρέτηση του ιδιαίτερου συμφέροντος είτε του ενός είτε των λίγων είτε του πλήθους, τα πολιτεύματα αυτά είναι παρεκκλίσεις και διαστρεβλώσεις των ορθών. [...] Παρεκκλίσεις και διαστρεβλώσεις των πολιτευμάτων που αναφέραμε είναι: της βασιλείας η «τυραννία», της αριστοκρατίας η «ολιγαρχία», της πολιτείας η «δημοκρατία». Η τυραννία είναι, πράγματι, μια μοναρχία που υπηρετεί το συμφέρον του μονάρχη, η ολιγαρχία υπηρετεί το συμφέρον των πλουσίων και η δημοκρατία το συμφέρον των απόρων, κανένα όμως από τα πολιτεύματα αυτά δεν υπηρετεί το συμφέρον του συνόλου των πολιτών.

Μονάδες 10

Να έχετε επιτυχία!

ΠΗΓΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΙΕΠ)